

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*
BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR PROMOTING PERSONNEL EFFICIENCY
OF NONTHABURI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

ธนิต สีนุสสุว่ง, พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, รัฐพล เย็นใจมา
Thanit Suphasawang, Phongphat Chittanurak, Rattapon Yenjaima
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: sinsuphswangthnit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี 3. ศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรทอโร ยามาเน่ 230 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 5 ระดับ ความเชื่อมั่น 0.936 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี และนักวิชาการ รวม 9 รูปหรือคน เล็ก โดยเจาะจง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. หลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R=.685^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 1 อิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ บุคลากรเต็มใจปฏิบัติ

*Received August 8, 2024; Revised September 1, 2024; Accepted September 5, 2024

หน้าที่ 2. ด้านวิริยะ บุคลากรมีขยันในการจัดการงานต่าง ๆ 3. ด้านจิตตะ บุคลากรมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ 4. ด้านวิมังสา บุคลากรตรวจสอบกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง 2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า 1. ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน มีการให้บริการเท่าเทียมกันปราศจากอคติ 2. ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว บุคลากรสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ 3. ด้านการให้บริการทันเวลา บุคลากรสามารถให้บริการได้ทันเวลา 4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บุคลากรสามารถให้บริการแบบ One-Stop Service 5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า บุคลากรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการ

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักพุทธธรรม; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; องค์กรบริหารส่วนจังหวัด, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of personnel efficiency of Nonthaburi Provincial Administrative Organization, 2. To study the correlation between Iddhibada 4 and personnel efficiency of Nonthaburi Provincial Administrative Organization and 3. To study the approach of Buddhadhamma application for promoting personnel efficiency of Nonthaburi Provincial Administrative Organization, conducted by the mixed research methods. The quantitative research, data were collected from 230 samples who were personnels of Nonthaburi Provincial Administrative Organization using Taro Yamane's formula by simple random sampling method. The data were collected by using 5 rating scale questionnaire that had reliability value at 0.936. The data were analyzed by Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Correlation Coefficient The qualitative research, data were collected from 9 key informants, purposefully selected from executives of Nonthaburi Provincial Administrative Organization and the related academicians and analyzed by descriptive content interpretation

Findings were as follows: 1. The personnel efficiency of Nonthaburi Provincial Administrative Organization, overall, was at high level. 2. The correlation between Iddhibada 4 and personnel efficiency development of Nonthaburi Provincial Administrative Organization was positive relation at the

moderate level ($R=.685^{**}$) with statistically significant level at 0.01, accepted the set research hypothesis. 3. The approach of Buddhadhamma application for promoting personnel efficiency of Nonthaburi Provincial Administrative Organization was: 1. Iddhibada 4 included: 1. Chanda, personnel were willing to perform their duties. 2. Viriya, personnel were diligent in managing various tasks. 3. Citta, personnel were committed to performing their duties. 4. Vimamsa, personnel continuously monitored the work process. 2. The personnel efficiency development of Nonthaburi Provincial Administrative Organization included: 1. the equitable service provision; personnel provided equal service to the public without bias. 2. the fast service; personnel could provide services quickly and accurately. 3. the timely service; personnel could provide services in a timely manner. 4. the continuous service; personnel provided One-stop Service. 5. The advanced services; personnel used technology to provide services.

Keywords: Application; Buddhadhamma; Work Efficiency; Provincial Administrative Organization; Iddhibada 4

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ดำเนินงานตามกรอบภาระงานภายใต้การกำกับของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีกรอบภาระงานด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผน ชีตความสามารถ หรือสมรรถนะ (Competency) คือ ศักยภาพในการบริหารงานหรือปฏิบัติงาน สำนักงาน ก.พ. ใช้ภาษาไทยว่า สมรรถนะ แต่ในบางองค์การใช้คำว่า ความสามารถ (Richard, 2008) อย่างไรก็ตามการพัฒนาสมรรถนะ ชีตความสามารถของบุคลากรนี้จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะส่งผลโดยตรงกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในหน้าที่ จุดแข็งคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการในการพัฒนาบุคลากร มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกส่วนทุกฝ่ายได้พัฒนาสมรรถนะอยู่เสมอ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การจะพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ก็จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ

การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน สามารถทำได้โดยง่าย เพราะในปัจจุบันถือว่ามีความพร้อมมาก ทั้งนี้เป็นผลจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงสร้างองค์กรที่มีระบบเป็นทางการ ประชาชนในพื้นที่ทำหน้าที่

เป็นนักการเมืองปกครองดูแลกันเอง จึงมีความสามารถในการบริหารจัดการได้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน เป็นอิสระมากขึ้น สามารถบริหารจัดการงบประมาณมีรายได้บริหารรายได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลพลอยได้มาจากการที่ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่ในการบริการประชาชนในพื้นที่ การบริหาร คือ รับนโยบายและอำนาจบริหารจัดการจากรัฐบาลกลาง โดยการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้รับทั้งภาระงานและอำนาจบริหารและนิติบัญญัติไปพร้อม ๆ กัน ภาระงานที่ได้รับมอบหมายก็อย่างเช่น การจัดเก็บภาษี ดูแลสาธารณูปโภคให้กับประชาชน รักษาความสะอาด สิ่งแวดล้อม และการศึกษา เป็นต้น (ณัฐศรีณีย์ ชุมวรฐายี, 2560) นี่จึงเป็นเหตุผลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเต็มที่ เพราะได้รับอำนาจจากรัฐบาลที่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย เพราะประเทศไทยมีการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างเป็นระบบชัดเจนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ภายใต้การประกาศใช้แผนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินการในเรื่องถ่ายโอนภารกิจ เป็นต้น (เสกสรร ตันติวนิช, 2562) ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจและถ่ายโอนภาระงานอยู่แล้ว

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ได้มีบริหารจัดการ ตามอำนาจหน้าที่ คือ ให้การสนับสนุนสภาตำบล ให้การสนับสนุนส่งเสริมส่วนราชการท้องถิ่น ในลักษณะของการให้ความร่วมมือ การจัดสรรงบประมาณโดยแบ่งให้กับสภาตำบลและส่วนราชการในท้องถิ่นอื่น ๆ พร้อมกันนั้นยังมีอำนาจหน้าที่ในการให้คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำกิจการอื่นใด ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนงานราชการในท้องถิ่นภายในจังหวัด โดยที่กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันให้เป็นไปตามกฎกระทรวง จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือ (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540, 2540)

จากอำนาจหน้าที่ข้างต้นจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการบรรเทาทุกข์บำรุงสุขของประชาชน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการจะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น บุคลากรจะต้องผ่านการฝึกอบรม และพัฒนาประสบการณ์มาเป็นเวลาช้านานจนมีทักษะและประสบการณ์ คือ ยังต้องเพิ่มประสิทธิภาพในระดับปฏิบัติการสร้างความสัมพันธ์ของคนในองค์กรและการให้บริการที่ดีด้วยการ มีความรัก ความสามัคคี เสียสละ พุดจาติ มีจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรร่วมกัน และการบริหารที่ต้องเกิดจากความรัก ความพอใจ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบในหน้าที่ (จิตติมา พักเพียง, 2558) และอีกส่วนหนึ่งคือเรื่องของบทบาทหน้าที่และความสามัคคี

ที่ยังต้องมีการพัฒนาเสริมให้บุคลากรได้ทราบและส่งเสริมความสามัคคี ศึกษาความต้องการของประชาชนเพื่อนำมาประกอบการจัดทำแผนพัฒนา (เวียน โปะตะกาว, 2558) และอีกส่วนหนึ่งคือยังขาดการนำเอาหลักพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ โดยหลักที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในฐานะที่เป็นคุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ คือหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ เอาใจใส่ และวิมังสา ไตรตรอง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถให้บริการได้อย่างเท่าเทียมกัน ให้บริการอย่างรวดเร็ว ให้บริการทันเวลา ให้บริการอย่างต่อเนื่อง ให้บริการอย่างก้าวหน้า จึงส่งผลให้ในภาพรวมการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้วยเห็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ หากทำการศึกษาวิเคราะห์ให้ดีแล้ว ทำให้ได้องค์ความรู้อันเป็นแบบในการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการขาดประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กรภาครัฐได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธีโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องคือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยศึกษาในประเด็นตามวัตถุประสงค์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

นักวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ และนักวิชาการทางพระพุทธ เพื่อนำผลของการวิจัยมาสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 538 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2563)

2.2 สำหรับกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (สุรียะสิริโกคาภิรมณ์, 2546) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน ทำการสุ่มอย่างง่าย

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ซึ่งเป็นผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี นักวิชาการทางรัฐประศาสนศาสตร์ และนักวิชาการทางพระพุทธพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ 0.936

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เช่นเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 230 ฉบับ และได้รับกลับมาจำนวน 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ ทำการนัดหมายขอหนังสือจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ถึงกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ใช้การจัดบันทึก และบันทึกเสียง และนำมาถอดความสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, $S.D.=0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, $S.D.=0.54$) รองลงมา ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=0.59$) และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$, $S.D.=0.47$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R=.685^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ควรประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ 1. ด้านฉันทะ ความพอใจ บุคลากรเต็มใจปฏิบัติหน้าที่และให้บริการอย่างเต็มความสามารถ 2. ด้านวิริยะ ความเพียร บุคลากรมีขยันในการจัดการงานต่าง ๆ พัฒนาตนเองอยู่เสมอให้มีความก้าวหน้า 3. ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ บุคลากรมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ หมั่นตรวจสอบติดตามงานอยู่เสมอ 4. ด้านวิมังสา ความไตร่ตรอง บุคลากรตรวจสอบกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ละเอียดรอบคอบ ในส่วนของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า 1. ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน บุคลากรให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน 2. ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว บุคลากรสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ 3. ด้านการให้บริการทันเวลา บุคลากรสามารถให้บริการได้ทันเวลา ไม่ทำให้งานค้างระบบ 4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บุคลากรสามารถให้บริการแบบ One-stop Service ต่อเนื่องในครั้งเดียว 5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีมีการให้ความสำคัญกับการบริการที่เท่าเทียมกันโดยให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค การให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เน้นการทำงานให้ทันตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ เน้นการให้บริการครบวงจรเสร็จในครั้งเดียว และได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการด้วย ซึ่งทั้งหมดคือเพื่อเป็นการบริการประชาชนอำนวยความสะดวกให้การช่วยเหลือ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระศิวากร เตชปญโญ (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานด้าน

ป้องกันภัยของเทศบาลตำบลสีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานที่พบ คือ การให้ความช่วยเหลือประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการบรรเทาสาธารณภัยหรือช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เป็นภาระงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทำนองเดียวกัน

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 สังเกตเห็นได้จากค่าเฉลี่ย คือ หลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม เฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิริยะ (ความเพียร) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านฉันทะ (ความพอใจ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธัญพร พิพิธวรโกศล (2563) ที่วิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ (รักงาน) วิริยะ (สู้งาน) จิตตะ (ใส่ใจงาน) และวิมังสา (ทำงานด้วยปัญญา) ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิเศษ กนตธมโม (2564) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 สำหรับการบริหารสมัยใหม่ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ 1. ด้านฉันทะ ความพอใจ คือมีใจรักบริหารงานด้วยความเต็มใจ 2. ด้านวิริยะ ความเพียร คือพากเพียรปฏิบัติงานโดยมุ่งความสำเร็จ 3. ด้านจิตตะ เอาใจใส่ คือเอาจิตฝึกฝายอยู่กับงานตลอดเวลา 4. ด้านวิมังสา ไตร่ตรองคือใช้ปัญญาตรวจสอบพิจารณาใคร่ครวญหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลักอิทธิบาท 4 โดยรวม กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ในทางปฏิบัติถือว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ หากมีการนำเอาหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือการบริการให้กับประชาชน จะมีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการเนื่องจากมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี พรหมวัน (2563) ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิภาพการจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

แรงงานต่างด้าวได้ร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่าหลักอิทธิบาท 4 สามารถประยุกต์เข้ากับการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบริการและงานด้านการบริหาร ในทำนองเดียวกัน ยังสอดคล้องกับงานของเจริญชัย กุลวัฒนาพร (2563) ซึ่งทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลักอิทธิบาท 4 มีผลต่อการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อม อย่างเห็นได้ชัดเจนเช่นเดียวกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่เชื่อได้ในระดับ .001 และการประยุกต์ใช้มีแนวทาง ดังนี้ ฉันทะ ความพอใจ คือ มีใจรักงาน คือพอใจทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย วิริยะ ความเพียร คือ พากเพียรเฝ้าระวัง รักษาควบคุมคุณภาพของภูมิอากาศในพื้นที่เสี่ยง จิตตะ เอาใจใส่ คือ ติดตามงานตรวจสอบข้อบกพร่อง และทำการฟื้นฟู และสุดท้ายคือ วิมังสา ไตร่ตรอง คือ ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ทำการป้องกันโดยจัดทำระบบการป้องกันกักตุนขยะฝังและทำการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน บุคลากรให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกันปราศจากอคติ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว บุคลากรสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ด้านการให้บริการทันเวลา บุคลากรสามารถให้บริการได้ทันเวลา ไม่ทำให้งานค้างระบบ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บุคลากรสามารถให้บริการแบบ One-stop Service ต่อเนื่องในครั้งเดียว ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน โดยหลักการประยุกต์ประกอบด้วย ด้านฉันทะ ความพอใจ บุคลากรเต็มใจปฏิบัติหน้าที่และให้บริการอย่างเต็มความสามารถ ด้านวิริยะ ความเพียร บุคลากรมีขยันในการจัดการงานต่าง ๆ พัฒนางานตนเองอยู่เสมอให้มีความก้าวหน้า ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ บุคลากรมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ หมั่นตรวจสอบติดตามงานอยู่เสมอ ด้านวิมังสา ความไตร่ตรอง บุคลากรตรวจสอบกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ละเอียดยรอบคอบ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเกิดขึ้นจาก 2 ส่วน คือ การปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และส่วนที่สองคือการใช้หลักอิทธิบาท 4 กำกับ ซึ่งจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (2564) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว โดยการวิจัยชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มีการใช้หลักวิริยะพละ กล่าวคือกำลังความเพียร นำสู่การปฏิบัติ พัฒนาศักยภาพความรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติ เป้าหมายเด่นชัด มีตัวชี้วัดความสำเร็จ จิตใจตั้งมั่น ขยัน

ต่อสู้ รับผิดชอบทำให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งผลก็คือ บุคลากรปฏิบัติงาน โดยเน้น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ บุคลากรมีปฏิบัติงานโดยยึดมั่นในความถูกต้อง มีจริยธรรม เกิดความเข้าใจในระบบงานขององค์กร มุ่งการให้บริการที่เป็นเลิศ มีความสมัครสมานสามัคคีกัน สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเพื่อให้ได้ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ จากนั้นได้นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพจะเห็นได้ว่ามีสาระสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ในส่วนของการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท และอีกส่วนหนึ่งคือ ประสิทธิภาพที่เกิดจากการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการให้บริการ แต่ทั้งนี้ทั้งสองส่วนต้องบูรณาการกันจะทำให้เกิดเป็นเหตุเป็นผลกัน

1. อิทธิบาท 4 มีแนวทางในการประยุกต์ คือ ด้านฉันทะ ความพอใจ บุคลากรเต็มใจปฏิบัติหน้าที่และให้บริการอย่างเต็มความสามารถ ด้านวิริยะ ความเพียร บุคลากรมีขยันในการจัดการงานต่าง ๆ พัฒนาตนเองอยู่เสมอให้มีความก้าวหน้า ด้านจิตตะความเอาใจใส่ บุคลากรมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ หมั่นตรวจสอบติดตามงานอยู่เสมอ ด้านวิมังสา ความไตร่ตรอง บุคลากรตรวจสอบกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ละเอียดรอบคอบ ทั้ง 4 ข้อนี้ ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการใช้หลักอิทธิบาท 4 และบุคลากรก็ต้องให้ความร่วมมืออันนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจึงจะเกิดเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างต่อเนื่อง

2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีเกิดจากการที่ผู้บริหารและบุคลากรได้ประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการให้บริการ โดยในส่วนของผู้บริหารให้การสนับสนุนและสั่งการให้นำเอาหลักอิทธิบาทมาใช้ในการให้บริการ ผลที่เกิดขึ้นคือ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน บุคลากรให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกันปราศจากอคติ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว บุคลากรสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ด้านการให้บริการทันเวลา บุคลากรสามารถให้บริการได้ทันเวลา ไม่ทำให้งานค้างระบบ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บุคลากรสามารถให้บริการแบบ One-stop Service ต่อเนื่องในครั้งเดียว ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า บุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการอย่างก้าวหน้าคือการให้บริการที่ทันสมัยรวดเร็วแม่นยำตรงตามความต้องการของประชาชน

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการที่รวดเร็วทันสมัย ที่จะสามารถลดระยะเวลาในการให้บริการได้ ที่จะทำให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในส่วนของการให้บริการสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรมีนโยบายที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการให้บริการที่จะทำให้งานบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากร โดยพัฒนาศักยภาพในการให้บริการที่เน้นการให้บริการที่รวดเร็วแม่นยำตามความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสำหรับงานบริการ และควรให้การฝึกอบรมบุคลากรในการใช้งานและมาตรการในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีในการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรกำหนดให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถควบคู่ไปกับคุณธรรม จัดให้มีโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. ควรมีการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพจากการบริหารจัดการที่ได้ใช้หลักพุทธธรรมมาบูรณาการ

3. ควรมีการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อได้องค์ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของการประสิทธิภาพการปฏิบัติงานว่ามีอะไรบ้างเพื่อนำไปเป็นฐานในการพัฒนาบุคลากรและองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิตติมา พักเพียง. (2558). รูปแบบการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตภาคกลางตอนล่าง (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- เจริญชัย กุลวัฒนาพร. (2563). รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐศรีณย์ ชุมวรฐายี. (2560). การพัฒนาสมรรถนะของนักบริหารและพัฒนาเมืองตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(1), 50-63.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน. (2564). พุทธธรรมมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิเศษ กนตมโม. (2564). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540. (2540, 31 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 114 ตอนที่ 62 ก. หน้า 12.
- พระศิวกกร เตชปญโญ. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านป้องกันภัยของเทศบาลตำบลศีลิ่ง อำเภอดอนจาน จังหวัดลพบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนสมหาธิบดี). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธนัญพร พิพิธวรโกธิน. (2563). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนตรี พรหมวัน. (2563). รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในจังหวัดเชียงใหม่ (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 11. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- เวียน โปะตะกาว. (2558). การทำบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิทยาศาสตร์ชีวภาพ
และสิ่งแวดล้อม*, 16(1), 95-105.
- สุวริย์ สิริโกศาภิรมณ์. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา*. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์
สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- เสกสรร ตันตวินิช. (2562). แนวคิด กระบวนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นและแนวโน้มการปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต. *วารสารนวัตกรรมการ
บริหารและการจัดการ*, 7(1), 80-85.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2563). *บุคลากร*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2563 จาก
[Http://Nont-Pro.Go.Th/Public/Board/Data/Index/Menu/86](http://Nont-Pro.Go.Th/Public/Board/Data/Index/Menu/86)
- Richard, E. B. (2008). Competencies in the 21st century. *Journal of
Management Development*, 27(1), 5-12.